

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне
па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў

ВАКАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ

**Тыпавая вучэбная праграма
для вышэйшых навучальных устаноў
па спецыяльнасці 1-16 01 10 Спевы (па напрамках),
напрамку спецыяльнасці 1-16 01 10-02 Спевы (народныя)**

Мінск
БДУКМ
2012

Складальнік

Л. В. Снапкова, дацэнт кафедры беларускай народна-песеннай творчасці ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Рэцэнзенты:

кафедра спеваў установы адукацыі «Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі»;

І. К. Абразевіч, галоўны хормайстар дзяржаўнай установы «Нацыянальны акадэмічны хор Рэспублікі Беларусь імя Г. І. Цітовіча», заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь

Рэкамендавана да зацвярджэння ў якасці тыпавой:

кафедрай беларускай народна-песеннай творчасці ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 19.10.2010 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 11.11.2010 г.);

навукова-метадычным саветам па мастацтве музыкі (па напрамку) Вучэбна-метадычнага аб'яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пратакол № 11 ад 25.11.2010 г.)

Адказны за рэдакцыю *В. Б. Кудласевіч*

Адказны за выпуск *Л. В. Снапкова*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Тыпавая вучэбная праграма «Вакальны ансамбль» распрацавана для вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту па напрамку спецыяльнасці 1-16 01 10-02 Спевы (народныя).

Дысцыпліна «Вакальны ансамбль» з'яўляецца адной з асноўных у падрыхтоўцы будучых выканаўцаў народнай песні.

У аснове вучэбнай работы па прадмеце «Вакальны ансамбль» ляжыць вывучэнне абласных пеўчых стыляў, глыбокае пранікненне ў выканальніцкую традыцыю як мясцовую, так і гарадскую. Эфектыўнасць выкладання дысцыпліны ажыццяўляецца ва ўзаемадзеянні з такімі дысцыплінамі, як «Аранжыроўка беларускіх народных песень», «Расшыфроўка беларускіх народных песень», «Выканальніцкае майстэрства», «Асновы сцэнруху, танец».

Спевы ў ансамблі маюць сваю спецыфіку, якая зыходзіць з асаблівасцей творчага працэсу гэтага жанру. Фактам, які вызначае выканальніцкую спецыфіку вакальнага ансамбля, з'яўляецца творчае адзінства індыўдуальнага і калектыўнага пачатку ў спевах. Гэта патрабуе ад спевака ансамбля павышанай адказнасці за ўзровень свайго майстэрства, таму што ў адрозненне ад харыстаў удзельнікі ансамбля выконваюць сваю партыю ў шматгалосці самастойна, што накладвае на яго асаблівую адказнасць.

Мэта вучэбнай дысцыпліны «Вакальны ансамбль» – даць будучаму спецыялісту неабходныя веды па засваенні традыцыйнай і сцэнічнай манеры народных ансамблевых спеваў, авалоданні навыкамі і ўменнямі раскрыцця вобраза народнай песні, выхаваць высокаадукаванага спецыяліста ў сферы народна-песеннага выканальніцтва.

Задачы курса:

- авалодаць практычнымі навыкамі і ўменнямі спеваў у ансамблі;
- сфарміраваць і развіць навыкі і ўменні выразных сцэнічных паводзін і акцёрскага майстэрства;
- прымяняць спецыфічныя прыёмы гуказабывання ва ўмовах ансамблевых спеваў;
- авалодаць метадыкай работы з вакальным ансамблем у працэсе практычнай работы з вучэбным калектывам;

- выхаваць выразна асэнсаванае гукаўтварэнне праз размоўную манеру спеваў;
- засвоіць вакальную тэхніку і прымяняць яе пры раскрыцці мастацкага вобраза народнай песні;
- прывіць трывалыя веды па пытаннях вакальнай работы ў калектыве;
- сфарміраваць у будучых спецыялістаў мастацка каштоўную арыентацыю па авалоданні прынцыпамі падбору рэпертуару і ўменні максімальна выкарыстоўваць яго ў выхаваўчай і педагагічнай рабоце.

Выпускнік павінен *ведаць*:

- прынцыпы работы з вакальным ансамблем;
- роўнае і плаўнае гукавядзенне;
- народную мелізматыку (прыдыхі, спады голасу, фаршлагі і г. д.);
- выканальніцкія асаблівасці розных рэгіёнаў Беларусі;

умець:

- сфарміраваць рэпертуар для вакальнага ансамбля;
- развіваць вакальна-тэхнічныя навыкі і ўменні, шукаць сваё выканальніцкае крэда;
- фарміраваць і выхоўваць творчую асобу.

Заняткі па вакальным ансамблі павінны прывіваць павагу і любоў да народна-песенных традыцый, самастойнасці выканання, развіваць навыкі практычнай работы ў ансамблі.

Важнай часткай вакальнага ансамбля з'яўляецца канцэртна-выканальніцкая дзейнасць, якая дысцыплінуе і стымулюе навучальны працэс. Неабходнай умовай дасягнення прафесійных вынікаў з'яўляецца ўважлівая і актыўная работа студэнтаў і патрабавальнасць выкладчыка да дакладнага выканання яго рэкамендацый на занятках. Яны маюць дакладную зместавую накіраванасць як для студэнтаў, так і для выкладчыка. Якасць гучання і выканальніцкая культура ўдасканальваюцца ў выніку сістэматычных рэпетыцый і канцэртнай дзейнасці. Рэкамендуецца праслухоўванне фоназапісаў народных выканаўцаў, запрашэнне выканаўцаў – носьбітаў традыцыйнага выканальніцтва на рэпетыцыі, якія дапамогуць у засваенні аўтэнтчнай манеры спеваў.

Для найбольш эфектыўнага засваення матэрыялу па дысцыпліне «Вакальны ансамбль» ужываюцца вучэбна-даследчыя тэхналогіі, якія прадугледжваюць вывучэнне дыялектных асаблівасцей рэгіёнаў Беларусі, прыёмы вымаўлення паэтычнага

тэксту і авалодванне народнай манерай спеваў (мясцовыя пеўчыя традыцыі, перайманне «з голасу», сувязь спеваў з асаблівасцямі дыялекту).

Самастойная работа студэнтаў скіравана на вызначэнне жанру вакальнай партытуры; работу над літаратурным тэкстам (вылучэнне фраз, знаходжанне галоўных слоў, асэнсаванае вымаўленне); работу над музычным тэкстам (вывучэнне партый на памяць, дакладнае інтанаванне вакальных партый, гучанне партый у ансамблі).

У адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны «Вакальны ансамбль» усяго адводзіцца 224 гадзіны, з якіх 90 – аўдыторныя (практычныя) заняткі.

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў – залікі і экзамены.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУЖИ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Тэмы	Колькасць аўд. гадзін (практ. зан.)
Уводзіны	1
Тэма 1. Тэхніка спеваў у вакальным ансамблі (гукаўтварэнне, кантыленнае гукавядзенне, адзіная манера спеваў, пеўчае дыханне)	8
Тэма 2. Пеўчая дыкцыя (нейтралізацыя галосных, работа над галоснымі і зычнымі)	7
Тэма 3. Выпрацоўка чыстай і дакладнай інтанацыі ў вакальным ансамблі (ансамбль і строй)	7
Тэма 4. Рэгістравая палітра ансамблевага гучання (грудное, галаўное, змешанае, згладжванне рэгістравых пераходаў)	8
Тэма 5. Засваенне рэгіянальных прыёмаў народнага гукаўтварэння (асаблівасці дыялектаў)	8
Тэма 6. Аўтэнтычная народная манера спеваў	7
Тэма 7. Сцэнічная народная манера спеваў	7
Тэма 8. Музычна-выразныя сродкі і праца над стварэннем мастацкага вобраза беларускай народнай песні	8
Тэма 9. Авалоданне навыкамі імправізацыі ў вакальным ансамблі	8
Тэма 10. Авалоданне асновамі спеваў з элементамі руху	8
Тэма 11. Удасканаленне навыкаў народнай манеры спеваў у вакальным ансамблі	7
Тэма 12. Актыўны ўдзел у канцэртах, авалоданне выканальніцкім майстэрствам	6
Усяго...	90

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Вакальны ансамбль як жанр – шырока распаўсюджаная выканальніцкая форма народныхпеваў. Канцэнтрацыя і дасягненне вышынй найбольш дасканалых народна-пеўчых выканальніцкіх традыцый. Першаступенныя задачы курса «Вакальны ансамбль». Засваенне метадаў і прыёмаў для падтрымкі і развіцця народных традыцый.

Рэпертуар ансамбля. Практычнае засваенне разнастайных мясцовых стылявых выканальніцкіх традыцый як важны фактар эстэтычнага выхавання выканаўцаў. Уключэнне ў рэпертуар вакальнага ансамбля як аўтэнтчных народна-пеўчых узораў, так і апрацовак народных песень, а таксама арыгінальных аўтарскіх твораў, напісаных для народныхпевакоў без суправаджэння і ў суправаджэнні музычных інструментаў.

Тэма 1. Тэхнікапеваў у вакальным ансамблі (гукаўтварэнне, кантыленнае гукавядзенне, адзіная манерапеваў, пеўчае дыханне)

Замацаванне навыкаў, якія засвоілі на сольныхпевах, і авалоданне новымі: выкананне ў аднародных і змешаных складах ансамбляў, пашырэнне дыяпазону ва ўмовах ансамблевыхпеваў з выкарыстаннем нюансаў *мецца-фортэ* і *мецца-піяна*. Адзіная манера выканання – апора на гутарковы пасыл слова і гуку. Моўныя інтанацыі і выканальніцкія прыёмы. Жанравая разнастайнасць беларускай народнай песні і яе ўплыў на народную манеру выканання. Гукаўтварэнне прыпевах калядных, веснавых, купальскіх песень. Асаблівасці гукавядзення ў веснавых загуканнях і веснавых карагодных песнях. Работа над пеўчым дыханнем «на апоры», звязанае з тэмпам выконваемага твора, і знаходжаннем правільнай песеннай пазіцыі пры гукаўтварэнні.

Тэма 2. Пеўчая дыкцыя (нейтралізацыя галосных, работа над галоснымі і зычнымі)

Выразнае вымаўленне тэксту як адно з самых важных сродкаў народна-выканальніцкага майстэрства. Праца над дакладнай дыкцыяй для перадачы тэксту песні, апора на лагічныя націскі і данясенне сэнсу песні да слухача. Нейтралізацыя галосных – аснова работы над адзінай манерай выканання. Дыкцыя – галоўны сродак данясення тэксту твора і важны сродак раскрыцця мастацкага вобраза. Тэхніка ўтварэння галосных і зычных гукаў у спевах. Цэласны размоўны спосаб спеваў. Практыкаванні для ўдасканалення і выпраўлення дыкцыі і артыкуляцыі.

Тэма 3. Выпрацоўка чыстай і дакладнай інтанацыі ў вакальным ансамблі (ансамбль і строй)

Адзіная манера гукаўтварэння – неабходная ўмова дасягнення ўстойлівасці інтанацыі і чысціні строю. Фарміраванне вакальна-тэхнічных навыкаў у цеснай сувязі з развіццём музыкальнага слыху. Сувязь тэхнічных і мастацкіх бакоў выканання. Уменне спяваць свабодна, без напружання. Выяўленне індывідуальных недахопаў і шляхоў іх пераадолення. Складанасць работы пры выпрацоўцы навыкаў інтанавання ў спецыфічных ладах народнай музыкі і выкананні дысанансных сугуччаў, якія ўзнікаюць дзякуючы лінейнай імправізацыйнасці развіцця галасоў. Асэнсаванае інтанаванне музычна-паэтычнага тэксту твора. Спевы народных песень у аднагалосым і шматгалосым выкананні. Знаёмства з рознымі відамі і тыпамі ансамбляў.

Тэма 4. Рэгістравая палітра ансамблевага гучання (грудное, галаўное, змешанае, згладжванне рэгістравых пераходаў)

Вольнае валоданне ўсімі рэгістрамі голасу. Замацаванне груднога гучання ў межах сэптымы, актавы для жаночых галасоў; актавы, дэцымы для мужчынскіх галасоў. Авалоданне навыкамі галаўнога і змешанага рэгістраў, згладжвання трох рэгістраў. Выкарыстанне аднарэгістравых і двухрэгістравых

партытур. Пашырэнне дыяпазону галасоў за кошт згладжвання рэгістраў пры захаванні тэмбравай яркасці.

Тэма 5. Засваенне рэгіянальных прыёмаў народнага гукаўтварэння (асаблівасці дыялектаў)

Знаёмства з асаблівасцямі дыялекту. Засваенне дыялектных асаблівасцей рэгіёнаў Беларусі: Паазер’е, Панямонне, Падняпроў’е, Палессе. Вывучэнне спецыфікі вымаўлення і манеры выканання на прыкладах рэгіянальных неапрацаваных народных песень. Засваенне рэгіянальных прыёмаў гукаўтварэння: рэдуцыраванне галосных, расцягванні слоў на дадатковыя галосныя, паўторнасць складоў, арнаментыкі: слізганняў, прыгукі, народных мелізмаў і мардэнтаў, глісандуючых гукаў, спадаў, абрываў слоў і інш.

Тэма 6. Аўтэнтычная народная манера спеваў

Знаёмства з аўтэнтычнай манерай спеваў. Ужыванне спецыяльных практыкаванняў для выпрацоўкі правільнага гукаўтварэння. Набыццё навыкаў і ўменняў спеваў аўтэнтчнага фальклору з захаваннем рэгіянальнай манеры выканання. Праслухоўванне фальклорна-этнаграфічнага матэрыялу з мэтай яго засваення і ўзнаўлення. Праца над прыёмам і традыцыйнага народнага выканальніцтва – народнымі мелізмамі (фаршлагі, глісанда, скіды, гуканні, агласоўка зычных і інш.). Авалоданне мастацтвам спеваў без суправаджэння ў аўтэнтычнай манеры.

Тэма 7. Сцэнічная народная манера спеваў

Авалоданне на матэрыяле беларускіх народных песень сцэнічнай манерай народных спеваў. Спевы прыкрытым і паўпрыкрытым, акругленым гукам. Выпрацоўка адзінай манеры ансамблевага выканання. Праца над свабоднай артыкуляцыяй і дакладнай дыкцыяй. Літаратурнае вымаўленне тэксту народнай песні. Ансамблевае выкананне без суправаджэння і спева з рознымі відамі суправаджэння (аркестравае, фанаграма «–1»). Выкарыстанне танцавальных рухаў у вакальным ансамблі. Прыёмы выкарыстання народнай харэаграфіі і пластыкі ў пастаноўцы лірычнай народнай песні і карагодаў.

***Тэма 8. Музыкальна-выразныя сродкі
і праца над стварэннем
мастацкага вобраза беларускай народнай песні***

Практыкаванні па выпрацоўцы розных відаў гукавядзення. Метрарытм і тэмп. Тэмбравыя фарбы і іх уплыў на стварэнне мастацкага вобраза песні. Дынаміка, асноўныя дынамічныя адценні і праца над імі. Фразіроўка і яе залежнасць ад тэксту твора. Музыкальна-вобразнае мысленне.

***Тэма 9. Авалоданне навыкамі імправізацыі
ў вакальным ансамблі***

Асновы імправізацыі. Развіццё пеўчых навыкаў імправізацыі. Уменне выкарыстоўваць варыянтнасць у незафіксаванай паслядоўнасці строф этнаграфічнага шматгалосся. Праца над авалоданнем складанымі навыкамі імправізацыі. Пабудова на аснове вывучаемага песеннага матэрыялу варыянтаў ніжняга, сярэдняга і верхняга голасу. Выхаванне ансамблевай выканальніцкай культуры: прыпяванне, пабудова падгалоскаў да асноўнага напеву і інш.

Тэма 10. Авалоданне асновамі спеваў з элементамі руху

Знаёмства з асноўнымі элементамі народнай харэаграфіі. Авалоданне навыкамі і ўменнямі выкарыстання танцавальных рухаў у вакальным ансамблі. Работа над элементамі народнага танца ў песнях з рухам: просты і пераменны шаг, просты і трайны прытоп, шаг з прытопам, дробная сцежка, спалучэнне розных рытмаў пры выкананні адной песні. Рух «сценка на сценку», па крузе, змейка, закручванне, смаўжок і інш.

Каардынацыя ўнутраных эмацыянальных пачуццяў са знешнімі (мімікай, выразнасцю рухаў, узаемадзеяннем у працэсе выканання). Сцэнічная інтэрпрэтацыя харэаграфічнага фальклору.

***Тэма 11. Удасканаленне навыкаў
народнай манеры спеваў у вакальным ансамблі***

Замацаванне і развіццё навыкаў і ўменняў, набытых раней, на новым матэрыяле песенна-танцавальнай традыцыі, апрацовак беларускіх народных песень. Спевы ў вакальным ансамблі больш складаных партытур з авалоданнем адзінай манеры гукаўтварэння. Праца над вакальнай тэхнікай складаных вакальных твораў. Авалодванне навыкамі выканання аўтарскіх твораў. Выпрацоўка навыкаў тэхнікі філіроўкі гуку. Развіццё гібкасці, рухомасці і палётнасці голасу.

***Тэма 12. Актыўны ўдзел у канцэртах,
авалоданне выканальніцкім майстэрствам***

Удасканаленне выканальніцкага майстэрства студэнта. Актыўная канцэртная дзейнасць. Удзел у конкурсах і фестывалях. Выкарыстанне ў сваёй творчай дзейнасці разнастайнага музычна-стылістычнага матэрыялу. Праяўленне тонкай музыкальнасці і мастацкага густу ў выкананні народнай песні як патрабаванні да будучага спецыяліста ў галіне народных спеваў.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Барсов, Ю. А. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. И. Глинки / Ю. А. Барсов. – Л. : Музыка, 1968. – 66 с.
2. *Беларускі фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Гомельская вобласць* / уклад.: В. А. Захарава, Р. М. Кавалёва, В. Д. Ліцвінка. – Мінск : Універсітэцкае, 1989. – С. 128–320.
3. *Беларускі фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Мінская вобласць* / уклад.: В. Д. Ліцвінка, Г. Д. Кутырова. – Мінск : Універсітэцкае, 1995. – С. 100–250.
4. *Варфаламеева, Т. Б. Песні Беларускага Панямоння* / Т. Б. Варфаламеева. – Мінск : Беларус. навука, 1980. – 220 с.
5. *Вянок беларускіх народных песень* / запіс У. Раговіча. – Мінск : Навука і тэхніка, 1988. – С. 320–432.
6. *Жніўныя песні* / рэд. А. С. Фядосік. – Мінск : Навука і тэхніка, 1974. – С. 120–340.
7. *Мажэйка, З. Я. Песні Беларускага Паазер'я* / З. Я. Мажэйка. – Мінск : Навука і тэхніка, 1981. – С. 80–120, 300–480.
8. *Мажэйка, З. Я. Песні Беларускага Падняпроўя* / З. Я. Мажэйка, Т. Б. Варфаламеева. – Мінск : Беларус. навука, 1999. – 276 с.
9. *Можейко, З. Я. Песни Белорусского Полесья* / З. Я. Можейко. – М. : Сов. композитор, 1983. – Вып. 1. – 184 с.
10. *Можейко, З. Я. Песни Белорусского Полесья* / З. Я. Можейко. – М. : Сов. композитор, 1984. – Вып. 2. – 181 с.
11. *Можейко, З. Я. Песенная культура Белорусского Полесья. Село Тонеж*. – Минск : Наука и техника, 1971. – 263 с.
12. *Эвальд, З. В. Песни Белорусского Полесья* / З. В. Эвальд. – М. : Сов. композитор, 1979. – 120 с.

Вучэбна-метадычная

1. *Грамовіч, І. М. Методыка работы з фальклорным гуртам : курс лекцый* / І. М. Грамовіч, Л. В. Снапкова. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2009. – 139 с.

2. *Дмитриев, Л. Б.* Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. – М. : Музыка, 2000. – 367 с.

3. *Калугина, Н. В.* Методика работы с русским народным хором : учебник для муз. вузов / Н. В. Калугина. – М. : Музыка, 1977. – 71 с.

4. *Мальшева, Н. М.* О пении / Н. М. Мальшева. – М. : Сов. композитор, 1988. – 135 с.

5. *Мешко, Н. К.* Искусство народного пения : практическое руководство и методика обучения искусству народного пения / Н. К. Мешко. – М. : ЛУЧ, 2000. – 80 с.

6. *Менабени, А. Г.* Методика обучения сольному пению : учеб. пособие для пед. ин-тов / А. Г. Менабени. – М. : Просвещение, 1987. – 93 с.

7. *Огороднов, Д. Е.* Воспитание певца в самодеятельном ансамбле / Д. Е. Огороднов. – Киев : Муз. Украина, 1980. – 66 с.

Дадатковая.

1. *Крывіцкі, А. А.* Сучасная беларуская літаратурная мова і народныя гаворкі / Т-ва па распаўсюджванні паліт. і навук. ведаў БССР. – Мінск, 1961. – 40 с.

2. *Несцяровіч, Г. Д.* Ансамбль беларускай народнай песні : вучэб. дапам. / Г. Д. Несцяровіч, Л. І. Холупава, А. І. Дубавец. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2006. – 152 с.

3. *Холупава, Л. І.* Пастаноўка голасу і вакальны ансамбль : вучэб. дапам. / Л. І. Холупава, І. М. Грамовіч, Л. Л. Ражкова. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2008. – С. 50–187.

4. *Чурко, Ю. М.* Белорусский хореографический фольклор / Ю. М. Чурко. – Минск : Выш. шк., 1990. – 413 с.

Крытэрыі ацэнкі ведаў

Балы	Паказчыкі адзнак
1 (адзін)	Адсутнасць ведаў па дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; слабыя вакальныя даныя; адмаўленне ад выканання праграмы
2 (два)	Слабыя веды па дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; адсутнасць здольнасці да дакладнага інтанавання; нізкі ўзровень культуры выканання вакальных твораў
3 (тры)	Фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту; пасіўнасць на практычных занятках; няўменне арыентавацца ў музычным матэрыяле; вузкі мастацкі круггляд, невыразныя вакальныя даныя; няўстойлівая інтанацыя; дрэнная дыкцыя; слабае пеўчае дыханне і апора; няўпэўненае выкананне вакальнай партыі; няўмелае валоданне элементамі руху пры раскрыцці сцэнічнага вобраза беларускай народнай песні
4 (чатыры)	Недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; пасрэдныя вакальныя даныя; недастаткова яркавы тэмбр голасу; няўстойлівая інтанацыя; невыразная дыкцыя; няўменне эканомна карыстацца пеўчым дыханнем; недастаткова ўпэўненае выкананне вакальнай партыі; павярхоўнае разуменне паэтычнага тэксту і агульнай драматургіі вакальнага твора; слабае валоданне элементамі руху пры выкананні народных песень
5 (пяць)	Дастатковы аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; засваенне рэкамендаванай вучэбнай праграмы дысцыпліны; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі; сярэднія вакальныя даныя; некаторыя недахопы тэмбру голасу; пэўныя дэфекты дыкцыі; няўмелае карыстанне ланцужковым дыханнем; няўменне прыстасоўваць свой голас да агульнай манеры спеваў; дапушчэнне памылак пры выкананні сваёй вакальнай партыі; слабае валоданне дынамічнымі адценнямі; недастатковае разуменне паэтычнага тэксту; няўпэўненае ўвасабленне сцэнічнага вобраза
6 (шэсць)	Дастаткова поўныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту; дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы дысцыпліны; актыўнасць на практычных занятках; дастатковы ўзровень культуры выканання вакальных твораў; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі; пасрэдныя вакальныя даныя; цьмяны і невыразны тэмбр голасу; некаторыя памылкі пры выкарыстанні пеўчага дыхання; невыразная дыкцыя; недасканаласць ўменне прыстасоўваць свой голас да адзінай манеры выканання; недасканаласць валодання дына-

	мічнымі адценнямі; няпоўнае выкананне патрабаванняў па самастойнай рабоце над вакальным творам
7 (сем)	Дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; засваенне асноўнай літаратуры па дысцыпліне і выкарыстанне навуковай тэрміналогіі; недастатковая арыентацыя ў канцэпцыях і кірунках па дысцыпліне; актыўная самастойная работа на практычных занятках; дастатковы ўзровень культуры выканання вакальных твораў; нязначныя недахопы тэмбру голасу; добрая дыкцыя; нязначныя памылкі пры ланцужковым дыханні; уменне спяваць у ансамблі з другімі партыямі; правільнае разуменне паэтычнага тэксту; не зусім дасканалы ўвасабленне сцэнічнага вобраза вакальнага твора; нядрэннае валоданне народнай харэаграфіяй
8 (восем)	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, граматынае выкладанне матэрыялу; уменне валодаць голасам; уменне арыентавацца ў кірунках па дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку; актыўная самастойная работа на практычных занятках; дастаткова высокі ўзровень культуры выканання музычных твораў; добрыя вакальныя даныя; дастаткова яркавы тэмбр голасу; чысціня інтанавання; добрая дыкцыя; правільнае пеўчае дыханне і апора; уменне спяваць у ансамблі з другімі вакальнымі партыямі; упэўненае веданне сваёй партыі ў вакальным творы; уменне дастаткова валодаць народнай мелізматыкай; дастаткова правільнае разуменне паэтычнага тэксту, пры дапамозе якога раскрываецца драматургія вакальнага твора і яго сцэнічны вобраз
9 (дзесяць)	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, граматынае выкладанне матэрыялу; уменне арыентавацца ў кірунках па дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку; актыўная самастойная работа на практычных занятках; высокі мастацкі ўзровень выканання вакальных твораў; выдатныя вакальныя даныя; яркі тэмбр голасу; выдатнае інтанаванне; выразная дыкцыя; граматынае валоданне пеўчым дыханнем; адчуванне ансамбля вакальных партый; высокі ўзровень раскрыцця драматургіі народнай песні пры дапамозе акцёрскага майстэрства
10 (дзесяць)	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, граматынае выкладанне матэрыя-

	<p>лу; уменне арыентавацца ў кірунках па дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку; актыўная і творчая самастойная работа на практычных занятках; высокі мастацкі ўзровень выканання вакальных твораў; выдатныя вакальныя даныя; яркі і насычаны тэмбр голасу; выдатнае інтанаванне; выразная дыкцыя; граматынае валоданне пеўчым дыханнем; адчуванне ансамбля вакальных партый; высокі ўзровень раскрыцця драматургіі народнай песні; надзвычай выдатныя акцёрскія здольнасці; выдатнае валоданне пластыкай і элементамі народнага танца</p>
--	--

Сродкі дыягностыкі

- ü Чытанне з ліста вакальных партый;
- ü Выканальніцкі аналіз вакальнай партытуры;
- ü Вусны экзамен.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучэбнае выданне

ВАКАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ

**Тыпавая вучэбная праграма
для вышэйшых навучальных устаноў
па спецыяльнасці 1-16 01 10 Спевы (па напрамках),
напрамку спецыяльнасці 1-16 01 10-02 Спевы (народныя)**

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар А. У. Гіцкая

Падпісана ў друк 2012. Фармат 60x84¹/₁₆.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 0,98. Ул.-выд. арк. 0,57. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
ЛІ № 02330/0003939 ад 19.05.2011.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ